

ΚΕΙΜΕΝΟ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ GENDERACTION ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΕΥΡΩΠΗ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2024 ΓΙΑ ΤΟ 1ο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

Στόχος του παρόντος κειμένου θέσης του GENDERACTION είναι να επισημάνει τα σημεία στα οποία συνεκτιμάται το φύλο και τα σημεία στα οποία δεν συνεκτιμάται και θα έπρεπε να θιγεί η διάσταση του φύλου (α) στο έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο **Κατευθύνσεις για το πρώτο Στρατηγικό σχέδιο υλοποίησης του Προγράμματος Πλαισίου Έρευνας και Καινοτομίας «Ορίζοντας Ευρώπη»**, και (β) στη συναφή **διαδικτυακή δημόσια διαβούλευση για τον κοινό σχεδιασμό του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2024**. Ορισμένες από τις παρατηρήσεις που ακολουθούν έχουν ήδη συμπεριληφθεί στα **κείμενα πολιτικής του GENDERACTION για το Πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη»**.

Το Πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη», δεδομένου του σπουδαιότατου ρόλου που διαδραματίζει όσον αφορά στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, στην επίτευξη των Στόχων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΣΒΑ) και στη διαμόρφωση των πολιτικών προτεραιοτήτων της ΕΕ, πρέπει να εστιάσει περισσότερο στο ζήτημα της ισότητας των φύλων.

Η ισότητα των φύλων περιλαμβάνεται μεν στο έγγραφο «Κατευθύνσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως Στόχος για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΣΒΑ) και ως πολιτική προτεραιότητα, χωρίς

να θεωρείται, όμως, παγκόσμια πρόκληση. Εντούτοις, το φύλο συνιστά 1 από τους 5 οριζόντιους παράγοντες¹ στην ενότητα *Υποστήριξη των πολιτικών προτεραιοτήτων Ε&Κ, ειδικών ζητημάτων και του συντονισμού των συναφών δραστηριοτήτων μέσω του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» του ίδιου εγγράφου: «Εάν συμπεριληφθεί η διάσταση του φύλου, θα καταστεί δυνατή η βελτίωση της ποιότητας και της κοινωνικής σημασίας των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας».* Στην ίδια ενότητα, το φύλο εκλαμβάνεται επίσης ως 1 από τις 7 οριζόντιες πολιτικές προτεραιότητες Ε&Κ και συγκεκριμένα ζητήματα:

- «*Η ισότητα των φύλων αποτελεί κεντρικό στόχο πολιτικής για όλες τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κρίσιμο παράγοντα για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης.*
- *Στόχος των δραστηριοτήτων θα είναι η εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στα συστήματα Ε&Κ, ενώ η διάσταση του φύλου θα ενσωματωθεί καταλλήλως στο περιεχόμενο της Ε&Κ σε όλο το εύρος του προγράμματος.* Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων, μεταξύ άλλων σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη, η τεχνητή νοημοσύνη και η ρομποτική όπου αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο, σε παγκόσμιο επίπεδο, ότι οι διαφορές μεταξύ των φύλων όσον αφορά στις ανάγκες, στις συμπεριφορές και στις στάσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον σχεδιασμό της έρευνας ή στο ερευνητικό περιεχόμενο, και άρα καθορίζουν την κοινωνική σημασία και την ποιότητα των ερευνητικών αποτελεσμάτων.»

Σειρά συστάσεων 1:

Παρά το γεγονός ότι η ισότητα των φύλων αποτελεί βασική θεμελιώδη ευρωπαϊκή αξία, εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες μεταξύ των φύλων. Η ισότητα των φύλων αποτελεί τόσο αυτοσκοπό όσο και οριζόντιο ζήτημα για άλλες πολιτικές προτεραιότητες, τους ΣΒΑ και τις παγκόσμιες προκλήσεις. Ως εκ τούτου, δεδομένων των όσων αναφέρονται στην ενότητα «Γενικές Κατευθύνσεις», το έργο GENDERACTION συνιστά να αναγνωριστεί ρητώς το ζήτημα της ισότητας των φύλων και να εξεταστεί στο πλαίσιο της παγκόσμιας πρόκλησης κάθε Ομάδας ως κρίσιμος παράγοντας αλλά και ως συγκεκριμένος στόχος. Με άλλα λόγια, εστιάζοντας όχι μόνο στον τρόπο με τον οποίο η ισότητα των φύλων μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη επίλυση μιας συγκεκριμένης παγκόσμιας πρόκλησης, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο οι προσεγγίσεις αυτής της παγκόσμιας πρόκλησης μπορούν να επισπεύσουν την εξεύρεση λύσεων σε προκλήσεις που άπτονται της ισότητας των φύλων σε επίπεδο ΕΕ και όχι μόνο.

---

1 | Αυτοί οι οριζόντιοι παράγοντες κυμαίνονται από βασικές αξίες της ΕΕ μέχρι νομοθετικές και λειτουργικές διατάξεις.

Η διάσταση του φύλου στις πέντε πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ

Στο έγγραφο «Κατευθύνσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» προσδιορίζονται πέντε πολιτικές προτεραιότητες²: Μια Ευρώπη που προστατεύει, Μια ανταγωνιστική Ευρώπη, Μια βιώσιμη Ευρώπη, Μια δίκαιη Ευρώπη και Μια Ευρώπη που ασκεί επιρροή. Από τις πέντε αυτές προτεραιότητες, μόνο η δίκαιη Ευρώπη πραγματεύεται τη διάσταση του φύλου, και μόνο στο πλαίσιο της Ομάδας 2 (Πολιτισμός, Δημιουργικότητα και Κοινωνία χωρίς Αποκλεισμούς)³, ενώ δεν

Σειρά συστάσεων 2:

- 1) Στο πλαίσιο της προτεραιότητας «Μια Ευρώπη που προστατεύει»:** πρέπει να εξεταστεί ο αντίκτυπος της βίας λόγω φύλου. Επίσης, στο πλαίσιο της βελτίωσης της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και της θαλάσσιας ασφάλειας πρέπει να εξεταστούν ζητήματα που αφορούν στη θέση των γυναικών και των κοριτσιών στις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές.
- 2) Για μια ανταγωνιστική Ευρώπη:** πρέπει να επισημανθεί η σημασία της διάστασης του φύλου ως κείριου παράγοντα για την ενσωμάτωση για ελκυστικότερες και πιο δημιουργικές θέσεις εργασίας στην Ευρώπη, για την ανάπτυξη και ισοθέτηση νέων ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και ως παράγοντα διαμόρφωσης μιας αγοράς με ισότιμη αντιμετώπιση των αναγκών του συνόλου του πληθυσμού.
- 3) Για μια δίκαιη Ευρώπη:** είναι υψίστης σημασίας να ενσωματωθεί και η διάσταση του φύλου στον αντίκτυπο που έχουν στην υγεία οι καινοτόμες, τεχνολογικές και ψηφιακές λύσεις και υπηρεσίες, καθώς και στον υγιεινό τρόπο διαβίωσης και στην υγιεινή στον χώρο εργασίας προκειμένου να πάψει η αδιαφορία του παρελθόντος ως προς τις υγειονομικές ανάγκες των γυναικών.
- 4) Για μια βιώσιμη Ευρώπη:** πρέπει να συνεκτιμάται η διάσταση του φύλου κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη χρήση και την κατανομή των πόρων, καθώς και στο πλαίσιο του σχεδιασμού των κοινοτήτων, των πόλεων και των αγροτικών περιοχών του μέλλοντος, αλλά και των απαραίτητων προς τούτο τεχνολογιών.
- 5) Για μια Ευρώπη που ασκεί επιρροή:** προκειμένου να αυξηθεί η επιρροή της Ευρώπης και να επιτευχθούν οι ΣΒΑ, κρίνεται απαραίτητη η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο μοντέλο διεθνούς συνεργασίας του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» στους τομείς της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Κάτι τέτοιο θα προάγει τις δυνατότητες Ε&Κ της ΕΕ και θα συμβάλλει στην επίτευξη των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών δεσμεύσεων, αλλά και των δεσμεύσεων στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2 | Αυτές οι πέντε προτεραιότητες είναι σύμφωνες με τις τέσσερις προτεραιότητες στις οποίες εστιάζει το **Νέο στρατηγικό θεματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την περίοδο 2019-2024** (που εγκρίθηκε στις 20 Ιουνίου 2019): προστασία των πολιτών και των ελευθεριών· ανάπτυξη μιας ισχυρής και δυναμικής οικονομικής βάσης· οικοδόμηση μιας κλιματικά ουδέτερης, πράσινης, δίκαιης και κοινωνικής Ευρώπης· και προαγωγή των ευρωπαϊκών συμφερόντων και αξιών στη διεθνή σκηνή.

3 | «Αναστροφή των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων και των **ανισοτήτων μεταξύ των φύλων** μέσω στρατηγικών ένταξης, απαγόρευσης των διακρίσεων, κοινωνικής προστασίας και κοινωνικών επενδύσεων.»

λαμβάνεται καθόλου υπόψη στην Ομάδα 1 (Υγεία) όπου η διάσταση του φύλου είναι υψίστης σημασίας.

Συνεπώς, οι πολιτικές προτεραιότητες «Μια Ευρώπη που προστατεύει», «Μια ανταγωνιστική Ευρώπη», «Μια βιώσιμη Ευρώπη» και «Μια Ευρώπη που ασκεί επιρροή» δεν ασχολούνται καθόλου με ζητήματα που αφορούν το φύλο.

Περαιτέρω στοιχεία σχετικά με το φύλο στα στοχευμένα αποτελέσματα του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη»

Πυλώνας 1 Επιστήμη Αριστείας:

Το φύλο ΔΕΝ αναφέρεται στην ενότητα «Συναφείς δραστηριότητες του Πυλώνα Ι – Επιστήμη Αριστείας» του εγγράφου «Κατευθύνσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Σειρά συστάσεων 3:

Στις γραμμές χρηματοδότησης του Πυλώνα Ι πρέπει να συμπεριληφθούν μέτρα που αφορούν στη συμφιλίωση επαγγελματικού και οικογενειακού βίου, στην προστασία από τη σεξουαλική και σεξιστική παρενόχληση, στην ενσωμάτωση του βιολογικού/κοινωνικού φύλου στην Ε&Κ και άλλες πρόνοιες για την παροχή κινήτρων για πολιτικές ισότητας των φύλων στα ιδρύματα υποδοχής. Πιο συγκεκριμένα, οι ερευνητικές υποδομές πρέπει να ενσωματώσουν τη διάσταση του φύλου στις βασικές τους δραστηριότητες καθώς και στα συστήματα διακυβέρνησης.

Πυλώνας 2 Παγκόσμιες Προκλήσεις και Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Ανταγωνιστικότητα:

Στο έγγραφο «Κατευθύνσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μόλις 4 από τις 6 ομάδες του Πυλώνα ΙΙ εξετάζουν ορισμένες επιπτώσεις ανάλογα με το φύλο και μόνο σε περιορισμένο βαθμό· ωστόσο, η διάσταση του φύλου θα έπρεπε να συνεκτιμάται (περισσότερο) σε όλες τις ομάδες:

Σειρά συστάσεων 4:

Υγεία (Ομάδα 1): Τα ζητήματα βιολογικού και κοινωνικού φύλου έχουν άμεση σχέση και ως εκ τούτου, πρέπει να ληφθούν υπόψη και στις έξι προκλήσεις που έχουν να κάνουν με την υγεία, και όχι μόνο στην πρόκληση «*Διατήρηση της υγείας σε μια ταχύτατα μεταβαλλόμενη κοινωνία*». Παραδείγματος χάρη:

Στην πρόκληση «*Διαβίωση και εργασία σε ένα περιβάλλον που προάγει την υγεία*», πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διαφορές που έχουν παρατηρηθεί σε μελέτες τοξικότητας καθώς επίσης και το γεγονός ότι οι αναφερόμενοι παράγοντες κινδύνου διαφοροποιούνται με βάση το φύλο.

Στην πρόκληση «*Αντιμετώπιση των ασθενειών και μείωση της επιβάρυνσης λόγω ασθενειών*», πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα γνωστικά κενά αναφορικά με παθήσεις και νόσους των γυναικών που έχουν παραδοσιακά τεθεί στο περιθώριο. Πιο συγκεκριμένα, οι έρευνες σχετικά με τη μικροβιακή αντοχή πρέπει να εξετάζουν τις διαφορές που σημειώνονται με βάση το βιολογικό και κοινωνικό φύλο.

Όσον αφορά στην πρόκληση «Διασφάλιση της πρόσβασης σε καινοτόμο, βιώσιμη και υψηλής ποιότητας υγειονομική περίθαλψη στην ΕΕ», μελέτες δείχνουν ότι οι γυναίκες τείνουν να λαμβάνουν λιγότερη προσοχή από τους επαγγελματίες του κλάδου της υγείας και ότι οι αδιαθεσίες τους αντιμετωπίζονται ως λιγότερο σοβαρές (π.χ. πόνος).

Στην πρόκληση «Αποδέσμευση του πλήρους δυναμικού των νέων εργαλείων, τεχνολογιών και ψηφιακών λύσεων για μια υγιή κοινωνία», υπάρχουν στοιχεία που υποδεικνύουν ότι, πιθανόν, οι λύσεις που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη και βασίζονται στην ανάλυση μεγάλων συνόλων δεδομένων αναπτύσσονται βάσει άνισων δειγμάτων (π.χ. σχεδόν εξ ολοκλήρου με δεδομένα ανδρών). Οι νέες τεχνολογίες και ψηφιακές λύσεις πρέπει να μεριμνούν για την αποφυγή των προκαταλήψεων που υπάρχουν στα υπάρχοντα σύνολα δεδομένων ώστε να μην αναπαράγουν τις υφιστάμενες προκαταλήψεις (φύλο, φυλή).

Στην πρόκληση «Διατήρηση μιας καινοτόμου, βιώσιμης και παγκοσμίας ανταγωνιστικής βιομηχανίας υγείας», πρέπει να δοθεί προσοχή προκειμένου να αποφευχθεί το «αρσενικό πρότυπο» στις διαδικασίες σχεδιασμού και τυποποίησης, καθώς και σε άλλα αποτελέσματα, ούτως ώστε να διασφαλίζονται προσεγγίσεις χωρίς αποκλεισμούς για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τις ιδιαίτερες ανάγκες και τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα των πολιτών, των ασθενών και των παρόχων φροντίδας κάθε φύλου.

Σειρά συστάσεων 5:

Πολιτισμός, δημοκρατικότητα και κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς (Ομάδα 2):

Μολονότι οι δραστηριότητες σε αυτήν την ομάδα αναμένεται συγκεκριμένα –μεταξύ άλλων– να *συμβάλλουν στην ανατροπή των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτιστικών και πολιτικών ανισοτήτων και των αιτιών τους, καθώς και να προάγουν την ισότητα των φύλων*, είναι καίριας σημασίας να επισημάνουμε ότι επιβάλλεται οι γυναίκες να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο ως θύματα ανισοτήτων μεταξύ των φύλων. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να γίνει κατανοητός ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν οι γυναίκες στους κοινωνικούς και οικονομικούς μετασχηματισμούς και στην ενίσχυση της οικονομίας, και να υποστηριχθεί ο ρόλος αυτός.

Χαιρετίζουμε το γεγονός ότι οι κατευθύνσεις Ε&Κ για την Ομάδα 2 αποσκοπούν στην αποσαφήνιση των κοινωνικών –*συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, δεοντολογικών, πολιτιστικών, βάσει φύλου και οικονομικών*– επιπτώσεων των τεχνολογικών επιτευγμάτων καθώς και του αντικτύπου των κινητήριων δυνάμεων αλλαγής, καλύπτοντας ρητώς το θέμα του φύλου στους 3 τομείς παρέμβασης της ομάδας: «Δημοκρατία και διακυβέρνηση», «Πολιτιστική κληρονομιά» και «Κοινωνικοί και οικονομικοί μετασχηματισμοί». Επιπρόσθετα:

- Οι γενικές γραμμές του νέου Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» σχετικά με τις «προηγμένες στρατηγικές και καινοτόμες μεθόδους για ισότητα των φύλων σε όλους τους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς τομείς, καθώς και για την αντιμετώπιση των προκαταλήψεων λόγω φύλου και της βίας λόγω φύλου» πρέπει να διασφα-

λίζουν τακτικές ετήσιες προσκλήσεις με επαρκή χρηματοδότηση για κατάλληλο αριθμό έργων. Αυτές οι γενικές γραμμές, πέραν της παροχής καινοτόμων λύσεων για την επίτευξη βασικών στόχων στο πλαίσιο του πέμπτου Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ 5) των Ηνωμένων Εθνών, θα πρέπει να προωθούν καίριες δραστηριότητες E&K για την υλοποίηση και τον σχεδιασμό καλύτερων ενωσιακών πολιτικών ισότητας των φύλων (οι οποίες θα πραγματεύονται προσεγγίσεις για την ισότητα των φύλων αλλά και για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου). Θα πρέπει να επικεντρώνονται, παραδείγματος χάρη, σε ζητήματα όπως:

- Καινοτόμες λύσεις και μέσα για την πρόληψη και την εξάλειψη κάθε μορφής βίας λόγω φύλου και κάθε μορφής διακρίσεων κατά των γυναικών και των κοριτσιών παγκοσμίως, και ο ρόλος των νέων τεχνολογιών σε σχέση με τις μορφές και τα περιστατικά βίας λόγω φύλου·

- Προηγμένες στρατηγικές και εργαλεία για τη χειραφέτηση των γυναικών και των κοριτσιών παγκοσμίως, σε όλους τους τομείς της ζωής, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης των εργασιών φροντίδας υγείας που αναλαμβάνουν·

- Στοιχεία για τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να επισπευστεί η πρόοδος και να βελτιωθεί ο αντίκτυπος των ευρωπαϊκών πολιτικών ισότητας των φύλων και της εκτελεστέας νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού τυχόν εμποδίων, αντιδράσεων και βέλτιστων και υποσχόμενων πρακτικών κατά την υλοποίηση πολιτικών για την ισότητα των φύλων στην Ευρώπη (π.χ. για αποτελεσματικές στρατηγικές κατάρτισης για προβλήματα ισότητας)·

- Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην πρόληψη και καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων λόγω φύλου, καθώς και στην προώθηση μη παραδοσιακών επαγγελματικών σταδιοδρομιών (π.χ. γυναίκες στις ΤΠΕ, άνδρες στην κοινωνική εργασία), μέσω καινοτόμων παιδαγωγικών πρακτικών και εκπαιδευτικού περιεχομένου χωρίς αποκλεισμούς·

- Στοιχεία σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η ισότητα των φύλων επισπεύδει την πρόοδο σε άλλες τομεακές (αναπτυξιακές) και οριζόντιες πολιτικές της ΕΕ (π.χ. γεωργία, ενέργεια, περιβάλλον), συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού τυχόν εμποδίων λόγω φύλου για την επίτευξη προόδου σε αυτούς τους τομείς, με στόχο τη διευκόλυνση της θέσπισης καλύτερων ευρωπαϊκών πολιτικών ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση των λοιπών αυτών πολιτικών, μέσων και δράσεων της ΕΕ που έχουν αντίκτυπο στους ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών πέραν της ισότητας των φύλων.

- Προσδιορισμός και προληπτική αντιμετώπιση αναδυόμενων διαφορών μεταξύ των φύλων και αναγκών που έχουν σχέση με τους τωρινούς ή μελλοντικούς ευρωπαϊκούς και παγκόσμιους μετασχηματισμούς, καθώς και προσδιορισμός του τρόπου με τον οποίο μπορούν να αντιμετωπιστούν καλύτερα, συμπεριλαμβανομένων των υφιστάμενων και εν δυνάμει συνεργιών μεταξύ πολιτικών και μέσων·

- Διεπιστημονική βάση γνώσεων σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους δημιουργούνται, διατηρούνται και αντιμετωπίζονται οι (διατομεακές) ανισότητες μεταξύ των φύλων, καθώς και για την ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων καταπολέμησης των έμφυλων στερεότυπων, των προκαταλήψεων λόγω φύλου και κάθε μορφής (οριζόντιου και κατακόρυφου) διαχωρισμού λόγω φύλου αναφορικά με

τον ασύμμετρο καταμερισμό της εργασίας, της εξουσίας, της φροντίδας, των οικιακών εργασιών κτλ. ανάμεσα στα δύο φύλα·

- Αναγνωρίζοντας ότι το έγγραφο «Κατευθύνσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επικεντρώνεται στα σημεία τομής μεταξύ του φύλου και άλλων κοινωνικών παραγόντων στον τομέα παρέμβασης «Κοινωνικοί και οικονομικοί μετασχηματισμοί», το γεγονός αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη σε όλες τις υπόλοιπες Ομάδες και στους υπόλοιπους τομείς παρέμβασης της Ομάδας 2.
- Στην πρόκληση «Ενίσχυση της δημοκρατικής διακυβέρνησης», πρέπει να δοθεί προσοχή στις επιπτώσεις ανάλογα με το φύλο σε θέματα πόλωσης και εξτρεμισμού, προκειμένου να γίνουν καλύτερα κατανοητές οι τρέχουσες αντιδράσεις κατά της ισότητας των φύλων στην ΕΕ σε σχέση με τον αυξανόμενο εθνικισμό.
- Στην πρόκληση «Πρώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς», πρέπει να δοθεί προσοχή όχι μόνο στη συμβολή των γυναικών σε δημιουργικούς τομείς, αλλά και στα έμφυλα πρότυπα στην πολιτιστική παραγωγή και στους πολιτιστικούς τομείς, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα στοιχεία αυτά είτε για να διαιωνιστούν είτε για να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες μεταξύ των φύλων.
- Στην πρόκληση «Διαχείριση του κοινωνικού και οικονομικού μετασχηματισμού», πρέπει να δοθεί προσοχή στις επιπτώσεις ανάλογα με το φύλο της μετάβασης στην αυτοματοποίηση και ψηφιοποίηση, καθώς και στους τρόπους με τους οποίους τα διάφορα μοντέλα ανάπτυξης και καθεστώτα πρόνοιας συμβάλλουν στην επίτευξη ισότητας μεταξύ των φύλων. Η διαχείριση της κινητικότητας και της μετανάστευσης πρέπει να ασχολείται με τους τρόπους με τους οποίους οι κινητήριες δυνάμεις της μετανάστευσης επηρεάζονται από το φύλο και επιδρούν στον κοινωνικό ιστό των χωρών προέλευσης και προορισμού.

Σειρά συστάσεων 6:

Πολιτική Προστασία για την Κοινωνία (Ομάδα 3): Χαιρετίζουμε το γεγονός ότι το έγγραφο «Κατευθύνσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφέρει ότι είναι απαραίτητο να συνεκτιμηθεί η διάσταση του φύλου ως *κομμάτι της Ε&Κ αναφορικά με το ανθρώπινο και κοινωνικό πλαίσιο ασφάλειας, ανθεκτικότητας στις καταστροφές και αντιμετώπισης καταστροφών*. Εντούτοις, το φύλο δεν αναφέρεται όταν γίνεται λόγος για την ασφάλεια, την τρωτότητα κτλ., ως επιπτώσεις μιας Ευρώπης που προστατεύει. Πρέπει να σημειωθεί ότι το Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 σχετικά με το ειδικό πρόγραμμα υλοποίησης του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» αναφέρει τα εγκλήματα λόγω φύλου, γενετήσιου προσανατολισμού ή φυλετικών διακρίσεων στην Ομάδα 3, τα οποία πρέπει να συμπεριληφθούν στα στοχευμένα αποτελέσματα της ασφάλειας σε δημόσιους χώρους και της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο. Τέλος, στο πλαίσιο βελτίωσης της διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και της θαλάσσιας ασφάλειας πρέπει να εξεταστούν ζητήματα που αφορούν στη θέση των γυναικών και των κοριτσιών στις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές.

Σειρά συστάσεων 7:

Στις Ψηφιακές Τεχνολογίες, Βιομηχανία και Διάστημα (Ομάδα 4), αναφορά στο φύλο γίνεται μόνο σε 1 από τους 3 στόχους πολιτικής της ΕΕ, και δη στον στόχο που αφορά στη **μείζονα συμβολή στην κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς**, όπου το φύλο και άλλα ζητήματα διαφορετικότητας αναμένεται να λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, όσον αφορά στη συμμετοχή και στην ενδυνάμωση *των εργαζομένων, των καταναλωτών και των επιχειρήσεων προκειμένου να διασφαλίζεται ότι έχουν πρόσβαση και υιοθετούν αυτές τις τεχνολογίες*. Εντούτοις, είναι επίσης σημαντικό να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η ψηφιοποίηση θα επηρεάσει γυναίκες και άνδρες διαφορετικά, πράγμα που σημαίνει πως θα χρειαστεί να εξεταστεί η διάσταση του φύλου. Επίσης, η τεχνητή νοημοσύνη και η ρομποτική, τα μεγάλα σύνολα δεδομένων και η μηχανική μάθηση έχει αποδειχθεί ότι αναπαράγουν προκαταλήψεις λόγω φύλου, άρα πρέπει να ληφθεί υπόψη η διάσταση του φύλου. Τέλος, οι διαφορετικές ανάγκες ανδρών και γυναικών πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζονται στις διαδικασίες συμμετοχής ομάδων στόχων για την ανάπτυξη άλλων τεχνολογιών.

Σειρά συστάσεων 8:

Κλίμα, Ενέργεια και Κινητικότητα (Ομάδα 5): Αυτή η ομάδα δεν αναφέρει τη διάσταση του φύλου παρότι, είναι φανερό ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε σχέση με τους παράγοντες που συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή και στις επιπτώσεις αυτής, στις λύσεις για τον μετριασμό της και στα υποδείγματα προσαρμογής· στη διαφορά μεταξύ των ενεργειακών αναγκών, επιλογών και προτύπων κατανάλωσης ανδρών και γυναικών κατά τον σχεδιασμό των ενεργειακών σχεδίων· στον σύνθετο χαρακτήρα των αναγκών ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην κινητικότητα και στις λύσεις μεταφορών για κοινότητες και πόλεις.

Σειρά συστάσεων 9:

Τρόφιμα, Βιοοικονομία, Φυσικοί Πόροι, Γεωργία και Περιβάλλον (Ομάδα 6): Ούτε αυτή η ομάδα αναφέρεται στη διάσταση του φύλου. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη χειραφέτηση των γυναικών στον τομέα της γεωργίας, καθώς και στις διαφορετικές συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και οι άνδρες στις αγροτικές περιοχές καθώς και στον αντίκτυπο των εξελισσόμενων ρόλων των φύλων στις δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα. Πρέπει να ληφθεί υπόψη η διατροφική κατάσταση των γυναικών και των ανδρών κατά την ανάπτυξη βιώσιμων και υγιεινών διαιτολογίων, και να διενεργηθούν αναλύσεις βιολογικού/κοινωνικού φύλου σχετικά με τις επιπτώσεις των παρασιτοκτόνων, των αντιβιοτικών και της μικροβιακής αντοχής.

Σειρά συστάσεων 10:

Διεύρυνση της συμμετοχής και ενίσχυση του ΕΧΕ:

- Το τμήμα με τίτλο *Διεύρυνση της Συμμετοχής* του εγγράφου «Κατευθύνσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου στις συναφείς δραστηριότητες, ωστόσο σημειώνεται ότι στο υπ' αριθ. 11 Κείμενο Πολιτικής του GENDERACTION (<https://1url.cz/9MU36>) υποστηρίζεται ότι κατά την υλοποίηση του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» η Επιτροπή θα πρέπει να υιοθετήσει συγκεκριμένα μέτρα παροχής κινήτρων προς τις χώρες τις οποίες αφορά η διεύρυνση της συμμετοχής για την ανάπτυξη πολιτικών ισότητας των φύλων, προκειμένου να γεφυρωθεί το συνεχιζόμενο και διόλου ευκαταφρόνητο χάσμα.
- Η ισότητα των φύλων και άλλες μορφές διαφορετικότητας θεωρούνται προτεραιότητες Ε&Κ στον αναμενόμενο αντίκτυπο της *Ενίσχυσης του ΕΧΕ*, που θα βελτιώσει επίσης τη διεθνή συνεργασία, τη *δεοντολογία και την ακεραιότητα, καθώς και την επιστημονική συμβολή σε άλλες πολιτικές της ΕΕ*. Είναι καίριας σημασίας, όμως, να βελτιωθεί η χρηματοδότηση και οι προβλέψεις για έργα διαρθρωτικών αλλαγών που αποσκοπούν στην υλοποίηση σχεδίων ισότητας των φύλων σε ερευνητικούς φορείς, με απώτερο σκοπό την επίτευξη βιώσιμης προόδου.
- Ως εκ τούτου, κατά την υλοποίηση του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη», η Επιτροπή θα πρέπει να εγκρίνει συγκεκριμένα μέτρα παροχής κινήτρων προς τις χώρες τις οποίες αφορά η διεύρυνση της συμμετοχής ούτως ώστε να αναπτύξουν μέτρα ισότητας των φύλων, παραδείγματος χάρη μέσω μιας ειδικής Πρόσκλησης Υποβολής Προτάσεων που αφορά το φύλο ή αυξάνοντας τους προϋπολογισμούς των έργων διεύρυνσης προκειμένου να εφαρμοστούν στοχευμένα μέτρα ισότητας των φύλων εντός του πλαισίου του έργου.

Τομείς Αποστολών και Συμπράξεις

Οι Αποστολές είναι ένα από τα κύρια νέα στοιχεία του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη»: μεγαλόπνοες, προβλεβημένες πρωτοβουλίες που θα πρέπει να παράσχουν συγκεκριμένες λύσεις σε προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαίοι πολίτες και η ευρωπαϊκή κοινωνία. Οι Αποστολές αποσκοπούν στην επίτευξη ενός μετρήσιμου στόχου εντός καθορισμένου χρονοδιαγράμματος, με αντίκτυπο για την επιστήμη και την τεχνολογία και/ή την κοινωνία και τους πολίτες που δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω μεμονωμένων δράσεων.

Σειρά συστάσεων 11:

Προκειμένου να επιτευχθεί ο προσδοκώμενος αντίκτυπος για την επιστήμη, την κοινωνία και τους πολίτες, η διάσταση του φύλου πρέπει να συμπεριληφθεί ρητώς στο κείμενο του κάθε τομέα των αποστολών. Καίριας σημασίας για τη δεύτερη περίοδο του Προγράμματος «Ορίζοντας Ευρώπη» θα είναι ένας μελλοντικός τομέας αποστολών ο οποίος θα ενσωματώνει δραστηριότητες E&K διαφορετικών τμημάτων του Προγράμματος Πλαισίου που έχουν να κάνουν με τον ΣΒΑ 5. Παρομοίως, δεδομένου ότι οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί και οι ανισότητες έχουν αναγνωριστεί ως τομέας μελλοντικών συμπράξεων, οι μετασχηματισμοί και οι ανισότητες μεταξύ των φύλων θα απαιτήσουν ιδιαίτερη προσοχή στο πλαίσιο αυτού του τομέα συμπράξεων.

Πυλώνας 3 Καινοτόμος Ευρώπη:

Η διάσταση του φύλου ΔΕΝ αναφέρεται στην ενότητα **«Συναφείς δραστηριότητες του Πυλώνα III – Καινοτόμος Ευρώπη»** του εγγράφου «Κατευθύνσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Σειρά συστάσεων 12:

Η συμμετοχή περισσότερων γυναικών και η εφαρμογή μεθόδων ανάλυσης βιολογικού/κοινωνικού φύλου στη διαδικασία της καινοτομίας θα διευκολύνουν τη δημιουργία ανταγωνιστικότερων προϊόντων που δεν λαμβάνουν υπόψη μόνο τον άνδρα καταναλωτή ως πρότυπο. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στο κείμενο πολιτικής για το φύλο και την καινοτομία που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τη μόνιμη ομάδα εργασίας για την ισότητα των φύλων στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας (διατίθεται στη διεύθυνση <https://1url.cz/tMUj0>).

Επικοινωνήστε μαζί μας:

www.genderaction.eu
info@genderaction.eu
[@GENDERACTION_EU](https://www.instagram.com/GENDERACTION_EU)

Το εν λόγω έργο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Έρευνας και Καινοτομίας «Ορίζοντας 2020» της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυνάμει της υπ' αριθ. 741466 Σύμβασης Επιχορήγησης.

Αποποίηση ευθυνών: Οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο είναι αποκλειστικά του έργου και δεν αντικατοπτρίζουν τις απόψεις και τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για την όποια χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στο παρόν.